

Katsaus perhehoidon ajankohtaisiin kehittämishaasteisiin Ruotsissa ja

Norjassa Nordens Välfärdscenter (NVC) Marjo Hannu-Jama

Tämä kooste käsittelee katsaustyyppisesti huostaan otettujen lasten ja nuorten perhehoitoa eri Pohjoismaissa lähtien liikkeelle toiminnan rakenteista, sisällöistä ja kehittämisalueista edeten maakohtaisesti alan ajankohtaisiin kysymyksiin. Koosteessa on tiivistettynä yleistietoa myös lastensuojelusta, huostaanotoista ja perhehoidon lainsäädännöstä. Lisäksi koosteeseen on kerätty aiheesta saatavilla olevia pohjoismaisia tilastoja.

Lastensuojelun perhehoidolla tarkoitetaan lasten hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä oman kodin ulkopuolella yksityiskodissa. Tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään.

Sijaiskodilla tarkoitetaan kunnan hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Suomessa sijaiskodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää lasta perheen omat alle kouluikäiset lapset mukaan luettuna, jollei ole kyse sisaruksista ja samassa perheessä kasvaneista lapsista ja jollei edellä tarkoitettua enimmäismäärästä poikkeamiseen ole erityisiä syitä. Mikäli hoitopaikassa asuu kaksi henkilöä, joista ainakin toisella on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävästä, sijaiskodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään seitsemää lasta.

Perhehoitoon kuuluu olennaisena osana, että lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden välistä suhdetta ei katkaista. Sijaishuolto voi olla tilapäistä, tietyn ajanjakson kestävää tai jatkuvaa hoitoa. Lapselle tehdään huoltosuunnitelma, johon kirjataan mm miten ja missä laajuudessa lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpito toteutetaan. Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Lapsen perheeseen sijoittava sosiaalilautakunta tai sen edustaja (sosiaalityöntekijä) tekee sijaisperheen kanssa toimeksiantosopimuksen. Sopimuksessa määritellään perheen oikeudet ja velvollisuudet sekä perheelle maksettavat korvaukset, lapsikohtainen kulukorvaus ja hoitopalkkio.

Suomessa kodin ulkopuolelle sijoitetuista 11 000 lapsesta noin puolet on perhehoidossa. Suomessa lapsesta, joka on sijoitettu perhehoitoon käytetään käsitettä sijoitettu lapsi tai sijaiskotilapsi. Sen sijaan lastensuojelussa useat perhehoitajat haluavat käyttää itsestään nimitystä sijaisvanhempi.

Lasten huostaanotot Pohjoismaissa

Lapset sijoitetaan useimmiten kodin ulkopuoliseen hoitoon vanhempien suostumuksella vaikkakin sijoitukset muodollisesti ovat pakollisia ja joissakin tapauksissa myös vanhempien tahdonvastaisia. Suomessa ja Ruotsissa tahdonvastainen sijoitus tapahtuu tuomioistuimen päätöksellä. Tanskassa ja Islannissa erityinen kunnallinen lapsi ja nuorisoneuvosto päättää huostaanotosta ja sijoituksesta. Norjassa alueellinen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointitoimisto (Bufetat) joka on suoraan ministeriön (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet'in, Bufdir) alainen instituutio päättää lapsen sijoittamisesta kodin ulkopuolelle. Norjassa laki sallii myös huostaanoton ilman Bufetatin päätöstä.

Sijoitettujen lasten lukumäärä vaihtelee Pohjoismaissa, yhteisenä huolestuttavana piirteenä on viime vuosina ollut huostaanottojen kasvava määrä. Tanskan korkeammat huostaanottoluvut johtuvat osittain tilastossa (taulukko 3.5) näkyvän sosiaalitoimen huostaanottosijoitusten lisäksi

myös lasten ja nuorten kodin ulkopuoliset sijoitukset, jotka perustuvat lapsen erityiseen, psyykkiseen tai fyysiseen hoidon tarpeeseen. Vaikka edellä mainitut sijoitukset jätetään tilastosta pois, ovat huostaanottojen lukumäärät Tanskassa korkeammat kuin muissa Pohjoismaissa.

Figure 3.5 Children and adolescents aged 0-20 years placed away from their homes per thousand of total number, 1995-2007

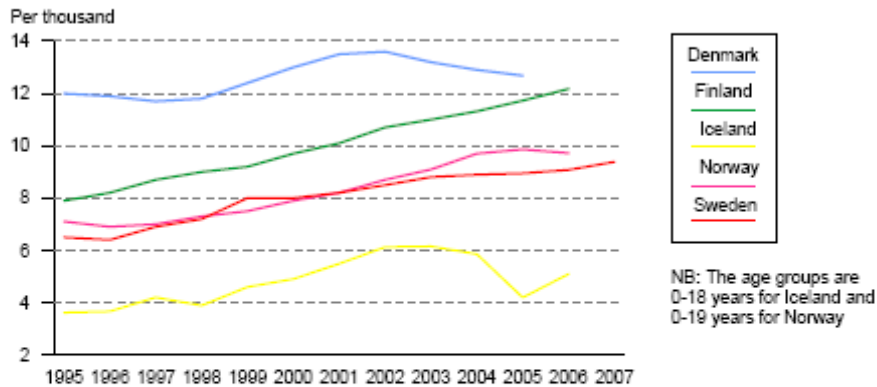

Table 3.15 Children and adolescents in placements per 31 December in the year broken down by placement facility in per cent

	Denmark	Finland	Iceland ¹⁾	Norway	Sweden
	2006	2006	2006	2006	2007
Foster care	43	59	42	78	74
Residential institution	23	26	38	22	24
Other facility	34	15	20	-	2
Total	100	100	100	100	100

1 Iceland during the year.

Perhehoito Ruotsissa

Sosiaalipalvelulain (1981, nyk. Socialtjänstlagen SFS 2001:453 (SoL) myötä Ruotsissa alkoi virallisessa kielenkäytössä suuntautuminen käsitteestä fosterhem/sijaiskoti käsitteisiin familjehem/perhekoti ja familjevård/perhehoito. Usein lapset sijoitetaan perhehoitoon SoL:n (Socialtjänstlagen) mukaisesti vapaaehtoisesti huoltajien suostumuksella, mutta huoltajien vastustaessa sijoitusta sovelletaan huostaanottoa säätelevää lakia lasten hoidosta LVU (Lagen om vård av unga, 1990:52).

LVU-lain mukaista hoitoa on sijoittaminen **HVB-koteihin** (Hem för vård eller boende för barn och unga/kunnallisia tai yksityisiä ammatillisia perhekoteja tai lasten- ja nuortenkoteja) tai **erityisiin nuorten hoitokoteihin** (Särskilda ungdomshem) ja **perhehoitoon**. Nuorten hoitokoteja ylläpitää SiS-Statens Institutionsstyrelse ja sijoittaminen niihin tapahtuu joko LVU- tai LSU-lakiin (Lagen om sluten ungdomsvård) perustuen. Sosiaalitoimen vuosittain LVU-lain mukaisesti sijoittamista noin 12 000 lapsesta, sijoitetaan n. tuhat nuorten hoitokoteihin. <http://www.stat-inst.se/>

Socialstyrelsenin nuorten ympärivuorokautista hoitoa arvioivassa raportissa (Social Rapport, 2006) todetaan, että suurin osa hoidosta on arvioimatonta ja että yhteiskunta pakottamalla,

pakon uhalla tai ylipuhumalla tekee vakavia interventioita tietämättä onko toiminta suotuisaa, neutraalia tai vaikutuksiltaan pitkällä aikavälillä jopa lapsen kehityksen kannalta vahingollista. Raportissa edellytetään arviointitutkimuksen systemaattista kehittämistä ja sektorille uusia panostuksia ja näyttöönperustuvia menetelmiä.

Perhekodeissa tai laitoshoidossa olleilla lapsilla on pitkällä aikavälillä suuri riski epäedulliseen kehitykseen, esim. alhaisen koulutustason muodossa (korkeintaan peruskoulu suoritettuna), mutta myös teinivanhemmuuden, psyykkisen sairastumisen, itsemurhan tai sen yrityksen muodossa. Tämä koskee myös lapsia, jotka on sijoitettu varhain pitkäkestoiseen sijoitukseen. Näiden lasten ulkopuolisuus pahenee, koska usein toinen tai molemmat biologisista vanhemmista kuolee ennen lapsen täysikäisyyttä. Nuoret, jotka viettävät suuren osan lapsuudesta perhe- tai laitoshoidossa ovat nuorina aikuisina tästä johtuen hyvin haavoittuva ryhmä.

Nuoret, jotka sijoitetaan käyttäytymisongelmien takia perhe- tai laitoshoitoon murrosiässä ovat pitkällä aikavälillä erityisen suuressa riskissä epäsuotuisaan kehitykseen. Laitoshoitoon sijoitettujen murroikäisten riski ennenaikaiseen kuolemaan, rikollisuuteen, psyykkiseen sairastumiseen, päihteiden väärinkäyttöön, teinivanhemmukseen, toimeentulovaikeuksiin ja alhaiseen koulutustasoon on merkittävä. Ryhmään kuuluvilla on erittäin vaikeita käyttäytymisongelmia hoidon alkaessa, mutta em tulokset herättävät myös kysymyksen interventoiden vaikutuksista tai jopa niiden haitallisuudesta. Huolimatta siitä, että erilaisten ryhmähoitojen vahingollisuus on tunnistettu ja tutkimuksissakin todettu, ei tätä laitoshoidoa ole juurikaan arvioitu Ruotsissa (Social rapport 2006)

Sosiaalitoimi ja lapset - Lääninhallituksen selvitysraportti 2008

http://www.lst.se/NR/rdonlyres/087CE323-AB2B-4868-90CE-BC10101AE14C/97369/ISocialtjansten_och_barnen_web.pdf

Lääninhallitukset tekivät v. 2006-2007 SoL-perusteisten toimintojen arvioinnin eri kunnissa ja sen perusteella sosiaalitoimien lapsi- ja perhehuollon toiminnan väliset erot olivat suuria; tuen kattavuus oli sidoksissa lapsen asuinpaikkaan eikä tuen tarpeeseen. Sosiaalitoimen perhehoidon tuessa, valvonnassa ja seurannassa oli merkittäviä puutteita.

Ruotsin lääninhallituksen raportissa (Länsstyrelser, 2008) todetaan lastensuojeluun liittyvien selvitysten yleisesti parantuneen – lapsia kuullaan ja heidän näkemyksensä huomioidaan. Suurin osa kunnista on satsannut erityismenetelmiin parantaakseen selvitysten lapsiperspektiiviä mm. BBIC-menetelmä on käytössä jo yli 200 kunnassa. Myös avohoidon hyvät ja toimivat variaatiot ovat lisääntyneet kunnissa.

Sosiaalitoimen työssä perhehoidon osalta on suuria puutteita. Perhehoitoon sijoitetaan lapsia ilman oikeusturvan (rättsäkert) mukaista päätöstä. Myöskään perhekoteja ei ole etukäteen perusteellisesti selvitetty eikä arvioitu. Tästä on seurauksena lasten sijoittaminen päiväystyskoteihin pitkäksi aikaa odottamaan varsinaisen perhekodin löytymistä. Selvityksestä ilmeni, että perhehoidon suunnittelu on riittämätöntä ja strukturoimatonta. Hoidon sisältöä kuvaavat hoitosuunnitelmat eivät ole läheskään aina muotoiltu siten, että lapsen kasvua ja kehitystä voitaisiin systemaattisesti seurata. Tämä voi olla yksi selitys siihen, että sosiaalitoimi lyö laimin lapsen kannalta niinkin tärkeiden alueiden seurantaakin kuin koulumenestys ja terveys.

Perhehoidossa olevalla lapsella on oikeus sosiaalityöntekijänsä kanssa säännöllisiin tapaamisiin ja yksilöllisiin keskusteluihin. Vierailut perhekoteihin tapahtuvat liian harvoin eikä ole itsestään selvää, että lapsi saa mahdollisuuden keskustella sosiaalityöntekijän kanssa yksityisesti. Jatkuvuus ja jonkinlainen toistuvuus kontakteissa on lapselle edellytys oppia tuntemaan ja

luottamaan sosiaalityöntekijään. Todellisuudessa kuitenkin perhekodeissa asuvien lasten sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus on suuri.

Joissakin kunnissa lapsiperspektiivi on selkeä; sosiaalityöntekijä tapaa lasta useammin kuin säädökset edellyttävät ja lapsi saa päättää miten ja missä tavataan. Useat kunnat tekevät aktiivisesti työtä lasten ja biologisten vanhempien kontaktin säilyttämiseksi. Lapset tapaavat perhehoidossa yleensä vanhempiaan säännöllisesti, toisinaan myös muita sukulaisia.

Raportin johtopäätöksenä on, että lapsen tarpeet ja lapsiperspektiivi (tai mieluummin lapsen perspektiivi?) on arvotettava paremmin sosiaalitoimen työn organisoinnissa. Kunnilla on oltava valmiuksia ja resurseja toimia aikajänteellä, joka on sovitettu lapsen kehitykseen ja tilanteeseen. Lapsen oma aikakäsitys on punnittava suunnittelussa ja toiminnan toteutuksessa. Lääninhallitusten raportissa huomattiin lapsiperspektiiviin sopimatonta toiminnan viivästymistä mm ilmoitusten käsittelyssä ja selvityksissä, jotka koskivat sijoittamista perhehoitoon ja toimintarajoitteisille lapsille suunnattua tukea. Sosiaalitoimen on selvityksen mukaan lähdettävä selkeämmin liikkeelle lapsen ja perheen tarpeesta jatkuvuuteen; lasten ja perheiden pitäisi mahdollisimman usein välttää sosiaalityöntekijän vaihdolta ja vaihtumiselta.

Sosiaalitoimen työn parantaminen perhehoidossa edellyttää voimien ja resurssien keskittämistä. Vastuu lapsista perhehoidossa on yksi sosiaalitoimen tärkeimmistä tehtävistä. Lapsen turvallisen ja hyvän kasvun edellytykset on turvattu lainsäädännössä, mutta sosiaalitoimen työssä on edelleen suuria laatu puutteita. Lapsen suojelua ja tukea koskevaan selvitystehtäväsäädökseen (Dir 2007:168) sisältyy myös perhehoidon tilanteen kartoittaminen ja tarkastaminen. Lääninhallitukset haluavat painottaa em tehtävän merkitystä; jatkossa tarvitaan seurantaa ja perusteellisempaa selvitystä perhehoidosta kuin mitä lapsinäkökulmasta tehty raportti on nyt mahdollistanut. Yhtenä ehdotuksena on se, että lääninhallitukset tekevät ylimääräisellä valtion resurssoinnilla kattavan selvityksen kuntien perhehuollosta vuoden 2009 aikana samalla tavalla kuin ne tekivät 2006-2007 selvityksen ja arvioinnin HVB- kodeista.

Kansallinen HVB- arvioinnin 2006-2008 loppuraportti

Taustana HVB-yksiköiden kansalliselle arvioinnille oli yhteiskunnan vastuu ja kodinulkopuolelle sijoitettujen lasten haavoittuvuus ja syrjäytymisriskit. HVB-toiminta voi tukea ja auttaa lapsia parempaan kehitykseen, mutta HVB:stä voi tulla myös riskiympäristö sijoitetuille lapsille ja nuorille. HVB:n tehtävä hoitaa ja käsitellä vaikeita ongelmia on kompleksinen. Lapset, joilla on erilaiset perusongelmat tai jotka olennaisesti poikkeavat toistensa ikä- ja kehitystasosta ei pitäisi hoitaa samassa HVB:ssä. Ikäerot ja kypsyys lasten välillä ei saa olla liian suuri.

Arvioinnin tavoitteet

Tavoitteena on parantaa valottaa ja parantaa kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten tilannetta. Lähtökohtana on lasten ja nuorten tarpeet samoin kuin oikeus osallisuuteen, valvontaan, turvallisuuteen ja oikeusturvaan. Raportin tavoitteena on

- selvittää HVB-yksikköjen tila kansallisesti ja valotta lasten tilannetta
- selvittää miten valvonta tähän saakka on vaikuttanut hoitoon ja toimenpiteisiin
- huomioida kehittämisalueet, jotka yksittäisen lapsen tarpeiden kannalta ratkaisevia
- huomioida kehittämisalueet, jotka yksittäisen lapsen oikeusturvan vahvistamisessa ratkaisevia
- osoittaa osaamisaukot

- osoittaa osaamisen kehittämiseen liittyvät tarpeet
- osoittaa vakioinnin (normerings) tarpeet

Yhteenvedo arvioinnista

Lapset ja nuoret sijoitetaan HVB-koteihin kriisitilanteessa. Useimmat lapset ovat vapaaehtoisesti sijoitettuina. Marraskuussa-08 Ruotsissa toimi kaikkiaan 363 HVB-kotia yksinsijoitetuille lapsille ja nuorille, näistä 50 on julkisen sektorin johtamia laitoksia.

Ensimmäistä kertaa arviointi tehdään kansallisesti samalla tavalla ja samanlaisilla arviointivälineillä kaikissa HVB-yksiköissä. Lääninhallitukset ovat tehtävän operatiivisina vastuunkantajina ja kaikki 21 läänää osallistuivat arviointiin. Uutta on myös se, että selvitystä tehtäessä lääninhallitukset systemaattisesti osallistivat lasten kokemukset sijoituskodeistaan. Arviolta noin 1100 lasta noin 2700 lapsesta on antanut näkemyksenä selvitykseen. Raportissa esitellään millaiset mahdollisuudet HVB-yksiköillä on vastata lapsen tarpeisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vaikka lääninhallitus ei ole löytänyt puutteita yksiköstä, saattaa olla yksittäisiä lapsia, jotka eivät koe hoitoa hyväksi. Tarkastusten seurantaa tullaan jatkamaan selvityksen jälkeen.

Tulokset

Lääninhallituksen arvion mukaan 55/363 HVB-yksiköstä täyttää täysin asetetut kriteerit. Loput 308 yksikössä parannettavaa suhteessa kriteereihin oli yhden tai useamman alueen kohdalla. Suurin osa puutteista ei kuitenkaan ollut luonteeltaan vakavia. 219 yksikössä lääninhallitus katsoo olevan puutteita, jotka ovat enemmän tai vähemmän vakavia. 112 yksikössä puutteet olivat luonteeltaan vakavia ja 19 yksikköä näistä sai vakavaa kritiikkiä. Joissakin tapauksissa kyseessä oli dokumentaatiopuutteet ja toisissa tapauksissa kompetenssia ja henkilöstöä koskevia puutteita. Yhdeksän HVB-yksikön toiminta päätettiin puutteiden takia lakkauttaa. Seurantaa on tehty jo 106 yksikössä selvityksen jälkeenkin. Yleensä kritiikkiin suhtauduttiin myönteisesti ja parannustoimenpiteisiin ryhdyttiin viivytyksettä. Laadun parantaminen ja toiminnan turvallisuuden kehittäminen on arvioinnin jälkeen käynnistetty laajasti.

Sijoitettujen lasten on tärkeää kokea turvallisuutta ja osallisuutta omassa hoidossa, hoidon suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lasten kannalta on välttämätöntä, että hoito on onnistunutta. Lääninhallitukset arvioivat suurimman osan lapsista ja perheistä kokevan hoidon turvallisena ja osallistumismahdollisuutensa hyvinä. Tulokset osoittavat, että lasten osallisuuden edellytyksissä on puutteita, esim. he eivät ole läsnä itseään koskevissa kokouksissa. Tavallista on se, että lapsen käsitykset ja osallistuminen jää sijoitusaikana dokumentoimatta.

Lääninhallituksen arvion mukaan useimmissa HVB-yksiköissä on edellytykset kohdata lapsen tunneperäiset – ja sosiaaliset tarpeet selvityksen kriteerien pohjalta. Vanhemmat ja lapset kokevat tulevaisuuden hyvin kohdatuiksi. Toiminnassa panostetaan lasten tarpeisiin liittyen koulutukseen ja terveyteen. Yhteistoiminta muiden keskeisten tahojen kanssa on myös positiivista. Useimmissa yksiköissä tiedostetaan tyttöjen ja poikien erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä huomioidaan nuorten seksuaalinen identiteetti ja perheiden etnisyydet.

Toiminnan ensisijaiset kehittämisvaateet:

- toiminnan strategiat lasten turvallisuuden parantamiseksi kehittämällä ensisijaisesti rutiineja, joilla ehkäistään ja estetään lapsen sijoituksen aikana tapahtuvat vääryydet muiden sijoitettujen lasten, aikuisten, henkilökunnan tai ulkopuolisten aiheuttamina

- lapsen osallisuusmahdollisuuksien vahvistaminen > mahdollisuus omiin näkemyksiin, hoidon seurantaan ja toiminnan vaikutuksiin
- johdon ja hoitohenkilökunnan koulutustason nostaminen
- hoitotoimenpiteiden/hoidon seuranta ja arviointia sekä laatu järjestelmiä parannettava

Muut lastensuojeluun liittyvät selvitykset

Ruotsissa on meneillään laaja-alainen kodin ulkopuolella sijoitettujen lasten tilannetta ja hoitoa selvittävä tutkimustoiminta. Edellisten lisäksi lasten yhteiskunnallisessa hoidossa on meneillään lasten hoitoon liittyviä laiminlyöntejä koskeva selvitys, jossa tutkitaan laitoksissa ja perhekodeissa 1925-1980 tapahtuneita hoidon laiminlyöntejä. Tutkimus valmistuu joulukuussa 2009. Toinen lastensuojelua koskeva selvitys ottaa kantaa ja arvioi 1) mikäli lapsen olosuhteita koskevan selvityksen säännöksiä pitäisi täydentää 2) mikäli SoL ja LVU mukaisten toimenpiteiden säädöksiä pitäisi muuttaa tai mikäli toimenpiteiden seuranta pitäisi parantaa ja 3) millaista kompetenssia tarvitaan lasten- ja nuorten hoidossa. Selvitystyö päättyy kesäkuussa 2009.

Perhehuolto tilastoissa Ruotsissa

Seuraavat tilastot sisältävät yksilöllisesti tarveharkitut sosiaalipalvelulain SoL tai LVU lain mukaiset lastensuojelun toimenpiteet; kodin ulkopuolella hoidossa olevien lasten määrät, sijoituspaikat ja ikähaarukat.

Ympäri vuorokautiset hoitotoimenpiteet

- vuoden 2007 aikana aloitti noin 8500 lasta ja nuorta ympärivuorokautisessa SoL ja/tai LVU hoidossa, näistä 5900 lasta ja nuorta uusia = eivät edeltävän viiden vuoden aikana olleet kuuluneet tämän hoidon piiriin
- 1.11.2007 oli n. 15 000 lasta ja nuorta ympärivuorokautisessa hoidossa, näistä perhehoidossa n. 11 100
- Runsas 21 500 lasta ja nuorta oli ympärivuorokautisen hoidon piirissä v. 2007
- Ympäri vuorokautisessa hoidossa olleista 15 100 lapsesta ja nuoresta on noin 10 300 sijoitettu SoL-perustein, noin 4 600 LVU-perustein ja n. 200 oli LVU-perustein akuutin huostaanoton kautta
- ympärivuorokautisessa hoidossa Sol-perusteiset toimenpiteet ovat lisääntyneet eniten 2003-2007/hoidon aloittaneiden lasten ja nuorten osuus väestöstä > osuus 20% korkeampi vuonna 2007 kuin 2003, suurin nousu tapahtui 2005-2007
- Perhehoito oli tavallisin sijoitusmuoto lapsille ja nuorille tarkasteltaessa sijoituksia 1.11.2007; 80% SoL- ja 66% LVU-perustein sijoitetuista oli sijoitettu tuolloin perhehoitoon
- Perhehoito oli tyttöillä tavallisempaa kuin pojilla, pojista taas jonkin verran suurempi määrä oli sijoitettuna HBV-laitoksiin

Tidsserie 5 Haldyngnsinsatser. Barn och unga som den 1 november respektive år fick vård enligt SoL eller LVU
Antal barn och unga per 1 000 i befolkningen efter år, typ av insats och placeringsform.

År Antal barn och unga med pågående insats den 1 november per 1 000 i befolkningen³⁾

	Placerade för vård enligt SoL					Omedelbart omhändertagna				
	Totalt	Därav placerade i				Totalt	Därav placerade i			
		HVB ej 12§ ¹⁾	HVB 12 § ²⁾	Familje hem	Annan form		HVB ej 12§ ¹⁾	HVB 12 § ²⁾	Familje hem	Annan form
2002	4,29	0,89	0,02	3,32	0,06	0,07	0,03	0,02	0,02	0,00
2003	4,26	0,87	0,02	3,30	0,06	0,09	0,03	0,02	0,04	0,00
2004	4,21	0,81	0,02	3,33	0,06	0,09	0,03	0,02	0,03	0,00
2005	4,16	0,72	0,01	3,36	0,07	0,09	0,02	0,03	0,03	0,00
2006	4,12	0,75	0,02	3,30	0,05	0,09	0,04	0,02	0,03	0,00
2007	4,49	0,93	0,02	3,47	0,07	0,09	0,02	0,03	0,04	0,00

1) Avser hem för vård eller boende som drivs av enskild, kommun eller landsting. Ej hem med särskild tillsyn enligt 12 § LVU som

2) Avser hem med särskild tillsyn enligt 12 § LVU.

3) Avser 1 000 barn och unga i befolkningen 0-20 år den 31 december respektive år.

Kommentar

I tabellens underlag har varje enskilt barn och enskild ung person räknats endast en gång - man kan endast ha en av de redovisade

Tabell 1

Heldygnsinsatser. Fyra mått på barn och unga med vård enligt SoL och/eller

1) Nyttillkomna barn och unga 2007, 2) Barn och unga med påbörjade insatser

3) Barn och unga med pågående insats den 1 november 2007, 4) Barn och unga

Antal barn och unga efter mått på insats och föräldrarnas födelseland. Antal

Mått på barn och unga med insats		Antal barn och unga			
		Totalt	Därav föräldrarnas ⁵⁾ födelseland		
			Uppgift finns om båda föräldrarna		
			Båda födda i Sverige	En född i Sverige	Båda födda utoml
1.	Nyttillkomna ¹⁾ barn och unga 2007	5 936	2 635	762	959
2.	Barn och unga med påbörjade insatser ²⁾				
	under 2007	8 511	4 047	1 209	1 402
3.	Barn och unga med pågående insats ³⁾				
	den 1 november 2007	15 132	8 744	2 493	1 811

4. Barn och unga med insats någon gång⁴⁾

under 2007

21 519

11 801

3 378

2 906

- 1) Med nytillkomna avses barn och unga som under statistikåret blev placerade för vård utom hemmet enligt SoL eller för insats varit placerade för sådan vård eller sådana insatser under de fem år som föregick statistikåret.

Ett nytillkommet barn räknas bara en gång, vid den första placeringen, oavsett om barnet blev placerat flera gånger under 2007.

- 2) Barn och unga för vilka placering för vård enligt SoL eller insats enligt LVU påbörjades under 2007.
- 3) Barn och unga med en pågående placering för vård enligt SoL eller för insats enligt LVU den 1 november 2007.
- 4) Barn och unga som någon gång under 2007 var placerade för vård utom hemmet enligt SoL eller för insats enligt LVU, oavsett om de varit placerade för sådan vård eller sådana insatser under de fem år som föregick statistikåret.
- 5) Avser barnets biologiska föräldrar, såvida barnet inte är adopterat. För adoptivbarn avses adoptivföräldrar.

Lasten ja nuorten sijoituksista aiheutuvat kustannukset

Laitoshoidon kustannukset ovat vaihdelleet jonkin verran viimeisen viiden vuoden periodilla. Vuonna 2007 kustannukset olivat 4 511 miljoonaa kruunua, vähennystä vuodesta 2003 noin 3,2%. Perhehoidon kustannukset olivat vuonna 2007 kaikkiaan 3 794 miljoonaa kruunua, lisäys 2003-2007 aikajaksolla 31%. Avopalvelujen lisäys aikavälillä 2003-2007 oli 31% eli kustannukset vuonna 2007 olivat 3 936 milj. kruunua.

Tähän kopio taulukosta

http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/36FFE2BD-9347-4914-901A-91070F629234/13628/200912645_rev2.pdf

Sveriges kommun och landsting suositukses uusimmista korvauskäytännöistä <http://www.skl.se/artikel.asp?C=5761&A=42642>
Tutkimus: Vad är barnets bästa? Om familjehemplacerade barns umgänge med sina biologiska föräldrar, Jennie Andersson 2009
<http://www.uppsatser.se/uppsats/8cd3f51b45/> > miten yhteydenpito voidaan toteuttaa, lapsen oikeuksien näkökulma

PERHEHOITO NORJASSA

Taustatietoja perhehoidosta avainlukuineen

Norjassa perhehoidosta käytetään käsitettä fosterhjem eli kasvatus/sijaiskoti, jolla tarkoitetaan yksityistä lapsen kasvusta ja kehityksestä vastuun ottavaa kotia. Lapsi sijoitetaan perheeseen lastensuojeluviranomaisten päätöksellä tukitoimenpiteenä tai huostaanotona. Norjassakin perhehoito suhteutetaan lapsen ikään ja tarpeisiin, jolloin hoito järjestetään kasvatuskodissa, ns.

vahvistetussa kasvatuskodissa (förstärket fosterhem, erityiskasvatuskoteja) tai päivystysvalmiudessa olevissa kasvatuskodeissa. Kaikkia sijaishuoneita koskevat samat säädökset.

Tutkimuksen (Synovate MMI, 2006) mukaan 46%:lla norjalaisista on hyvät tiedot siitä, mitä on sijaisvanhemmuus. Väestöstä 23%:lla oli kohtalainen tieto sijaisvanhemmuudesta, kun taas 29%:lla tiedot olivat heikot. Vain 3%:a väestöstä ei tunnistanut käsitettä.

Norja johtaa Pohjoismaissa kasvatuskotien käyttöä sijoittamisvaihtoehtona. Neljä viidestä kodin ulkopuolelle sijoitetusta lapsesta tai nuoresta asuu kasvatusperheessä. Vuoden 2007 kaikkiaan 9416 lasta oli ympärivuorokautisen lastensuojelutoimenpiteen piirissä. Näistä 85,4% oli kasvatuskodeissa ja 14,6% lastensuojelulaitoksissa. Vastaava luku vuonna 2003 muissa Pohjoismaissa jakautui siten, että Ruotsissa 72%, Islannissa 56%, Tanskassa 45% ja Suomessa 44%:a huostaanotetuista lapsista oli perhehoidon piirissä. (NOFCAS rapport om Anbringelsesmønster i de nordiske land). Eniten kasvatusperheitä on Irlannissa ja Uusi-Seelannissa. Molemmissa maissa kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista asuu 95% kasvatuskodeissa.

Kasvatuskotien avainluvut

Seuraavat tilastot perustuvat Norjan tilastokeskuksen (Statistisk sentralbyrå) lastensuojelutilastoihin vuodelta 2007.

Sijoitetut lapset ja nuoret/eri tyyppiset kasvatuskodit /vv 2006-2007

Inndeling i type fosterhjem	Antall plassert pr 31.12.07	Antall plassert pr 31.12.06
Fosterhjem	4853	4954
Försterket fosterhjem	2778	2338
Beredskapshjem	410	416
	8041	7708

Vuonna 2007 kaikkiaan 8041 lasta oli sijoitettuna kasvatusperheisiin. Lisäystä edelliseen vuoteen on 333 lasta eli 4,3%. Sijoitettujen lasten määrä on lisääntynyt 12 vuodessa 54% eli poisluettuna valmiuskasvatuskodit, oli sijoituksia vuoden 1995 lopussa 4959 ja vuoden 2007 lopussa 7631.

Lasten ja nuorten ikäjakauma kasvatuskodeissa 31.12.2007

Alder	0-2 år	3-5 år	6-12 år	13-17 år	18-22 år	Sum
Antall	405	695	3053	3154	733	8040
Andel %	5,0	8,7	38,0	39,2	9,1	100,0

Yksi kymmenestä lapsesta asui kasvatuskodissa täytettyään 18v, jolloin lastensuojelun vastuu loppuu. Lastensuojelulain § 1-3 mukaan nuoren suostumuksella voidaan sijoitusta jatkaa kunnes nuori täyttää 23 vuotta. 18-22 vuotiaiden määrä kasvatuskodeissa on lisääntynyt 48 henkilöllä vuoden 2007 aikana; vuoden 685 henkilöstä 733 henkilöön v. 2007.

Norjassa joka viides sijoitetuista lapsista asuu kasvatuskodissa sukulaisten luona. Vuoden 2007 lopussa 1695 lasta tai nuorta oli sijoitettu omaa sukulaisperheeseen (poislukien valmiuskodit). Sukulaisperheisiin sijoitettujen osuus on ollut melko muuttumaton viimeisten vuosien aikana. Kun lapsi tarvitsee sijaisperhettä, on lastensuojeluviranomaisten aina arvioitava mikäli joku lapsen omassa suvussa tai läheisessä verkostossa voidaan valita kasvatuskodiksi.

Sukulaisperheisiin sijoitettujen lasten ja nuorten määrä suhteessa kaikkiin lapsiin kasvatuskodeissa:

Årsskifte	31.12.07	31.12.06
Andel i %	22,22	21,55

Yksi kolmesta lapsesta ja nuoresta asuu vahvistetussa kasvatusperheessä, jonne lapsi sijoitetaan mikäli hänellä on tarve erityiseen seurantaan tai valvontaan. Vahvistettu perhehoito pitää sisällään ylimääräisen ohjauksen kasvatusvanhemmille, konsultointi- ja tukipalvelun, ylimääräisen taloudellisen kompensaation tai vapautusta työstä, jotta kasvatusvanhemmalla on mahdollisuus olla enemmän kotona lapsen kanssa. 36,4% kaikista kasvatuslapsista on vahvistetussa perhehoidossa, lisäystä viimeisen vuoden aikana 4,3%. Alle puolet vahvistetusta perhehoidosta on oman perheen/suvun sisällä ja 41,3% oman perheen ulkopuolella.

Vahistetut kasvatuskodit perheen sisällä ja ulkopuolella 2006-2007

Inndeling	31.12.07 Utenom	31.12.06 Utenom	31.12.07 Familie	31.12.06 Familie	31.12.07 Sum	31.12.06 Sum
Fosterhjem	3482	3628	1371	1326	4853	4954
Forsterket fosterhj.	2454	2093	324	245	2778	2338
Sum	5936	5721	1695	1571	7631	7292
Andel i % i forsterket f.hj	41,3	36,6	19,1	15,6	36,4	32,1

Lasten ja nuorten sijoittaminen tukitoimenpiteenä (kunnan sosiaalityö) tai huostaanotona (fylkesman) on ollut suhteellisen muuttumaton viime vuosina

Årsskifte	31.12.07	31.12.06	31.12.05	31.12.04
% som omsorgstiltak	73	73	74	73
% som hjelpetiltak	27	27	26	27

Sukupuolittainen jakauma kasvatuskodeissa v. 2007 lopussa:

Kjønn	Fosterhjem Antall	Fosterhjem %	Beredskapshjem Antall	Beredskapshjem %
-------	----------------------	--------------	--------------------------	------------------

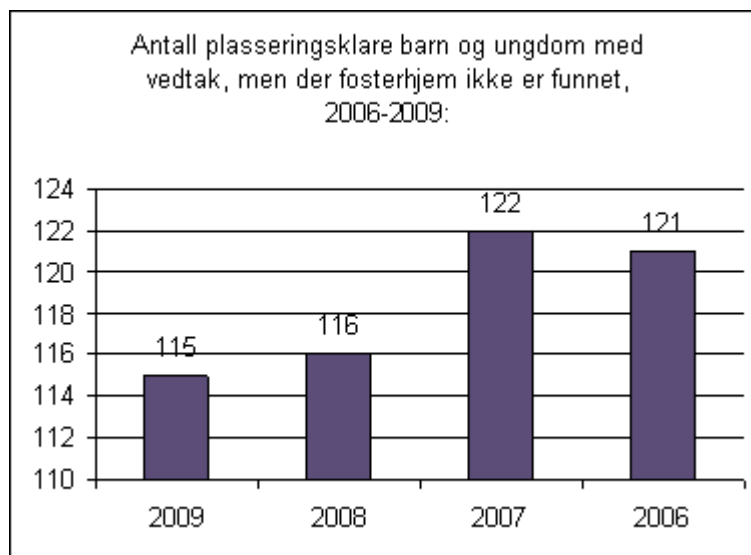
Kjønn	Fosterhjem Antall	Fosterhjem %	Beredskapshjem Antall	Beredskapshjem %
Gutter	4041	53,0	179	43,7
Jenter	3588	47,0	230	56,1
U-oppgitt	2	0	1	0,2
Sum	7631	100,0	410	100,0

Tyttöjen osuus kasvatuskodeissa on suurempi, kun taas poikien osuus valmiuskodeissa on korkeampi.

Kasvatuskoteihin sijoitettujen lasten tilanteesta ja taustoista:

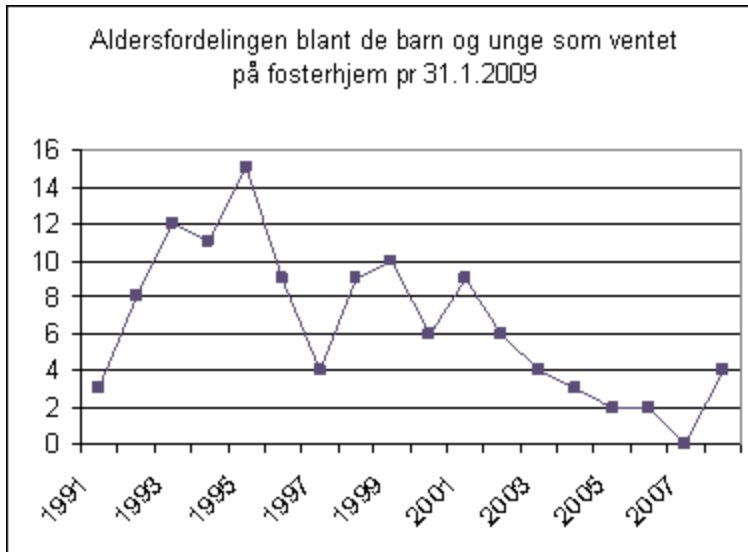
115 lasta ja nuorta odotti sijoitusta kasvatuskotiin 31.01.2009 (Barne-, undoms- og familiedirektoratet). Selvityksestä ilmenee, että kehitys odotusajoissa on positiivista; odotusajassa perhekotiin on havaittavissa pienoista lyhenemistä. Suurin ryhmä kotia odottavista nuorista on murroikäisiä ja useampi kuin aikaisemmin odottaa akuuttihoidossa sijoittumista kasvatuskotiin. Sijoittamista kasvatuskotiin odottaa melkein yhtä paljon poikia (48,7) kuin tyttöjäkin (51,3).

Kasvatuskotia odottavat lapset ja nuoret

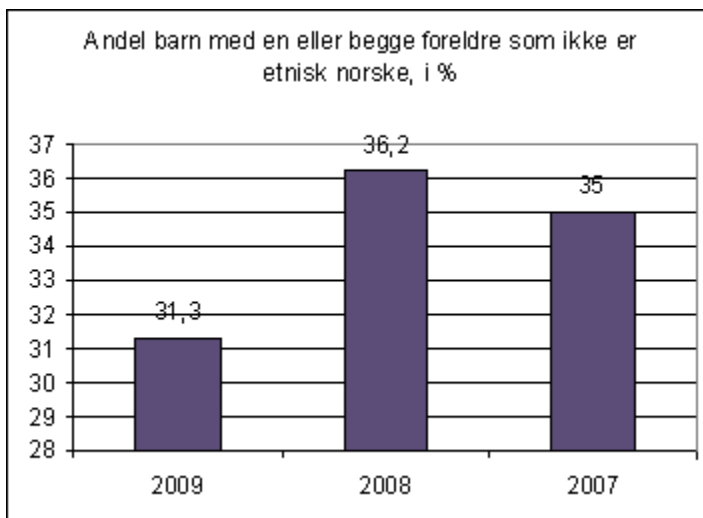
Ikäjakuma

Useimmat lapsista ovat yläasteikäisiä- suurin yksittäinen ryhmä v. 2009 ovat 14 vuotiaat. Vuosina 2007-2008 suurin ryhmä oli 16 vuotiaat.

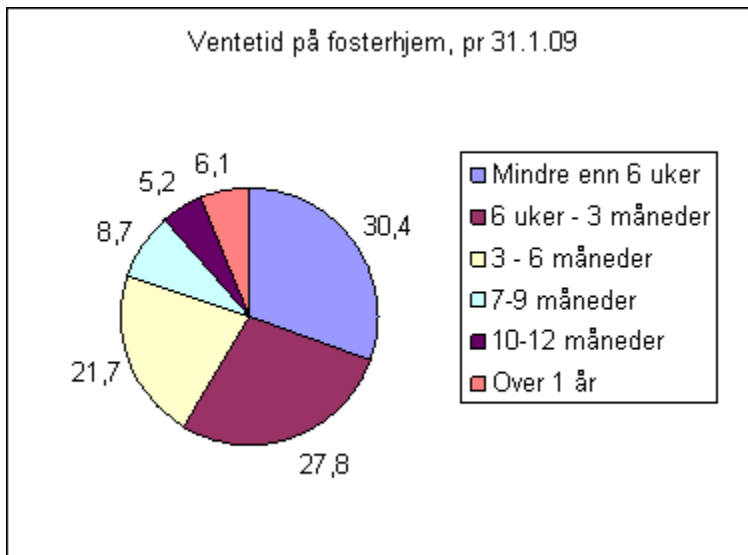
Sijoitettujen lasten kulttuuritausta

Yksi kolmesta sijoitusta kasvatuskotiin odottavasta lapsesta on perheestä, jossa joko toinen tai molemmat vanhemmat eivät ole etnisesti norjalaisia. Lukumäärä on pysynyt vakiona viime vuosien aikana.

Odotusaika kasvastuskotiin

Vuonna 2009 30,4% oli odottanut perhehoitoon pääsyä kuusi viikkoa, vuonna 2008 vastaava luku oli 21,6%.

Pääasiallinen syy pitkiin odotusaikoihin kasvastuskotiin pääsemiseksi johtuu lapsen tai nuoren tarpeiden mukaisten kasvatuskotien puutteesta. Syyt yli kuuden viikon odotukseen:

- Rekrytointitilanne – rekrytoituna ei ole kasvatuskotia, joka vastaa lapsen tarpeita 56%
- Lastensuojelutilanteesta johtuvat syyt 13,8%
- Muut syyt , 13,8 %
- Kasvatuskoti tarjoutunut, mutta paikallinen lastensuojelu ei tue sijoitusta 8,8%
- Lapselle etsitään ensin kasvatuskotia omasta suvusta tai verkostosta 5%
- Kunnan lastensuojelulla ei ole ollut kapasiteettia hyväksyä kotia kasvatuskodiksi 2,5%

Valittaessa perhehoitoa on lastensuojelun erityisesti otettava huomioon lapsen etu, jolloin sijoitustilannetta on tarkasteltava etnisen, uskonnollisen, kulttuurisen ja kielellisen taustan kontekstissa.

Faktoja kasvatuserheistä

Viralliset tilastot kertovat sijoitettujen lasten määrän, mutta eivät kasvatuskotien määrää. Huomioitaessa sisarussijoitukset jää kasvatuskotien määrä hieman alhaisemmaksi kuin sijoitettujen lasten määrä.

Vuodesta 2005 lähtien on Lasten- , nuorten ja perheiden direktoraatti tehnyt vuosittain kartoituksen perheistä, jotka ovat saaneet hyväksynnä toimia kasvatuserheinä. Kasvatuserheinä voi toimia myös yksittäinen henkilö. Vuonna 2009 perhehoitoon valmiita perheitä oli kaikkiaan 575.

Rekrytointi- ja koulutusohjelma PRIDE:n suorittaneita oli 466 kaikista (575) perheistä. Kurssin suorittaneiden määrä nousi 2008 vuoden alun 74,4%:sta vuoden 2009 alkuun 81%:iin.

Perheiden määrä, joilla on muu kuin norjalainen etninen tausta, on edelleen suhteellisen vähän eli vain 8,2%:a kaikista perheistä. Murrosikäisiä nuoria vastaanottavien kasvatusperheiden lukumäärä on vähentynyt vuoden aikana 20,7%:lla. Kasvatusperheistä vähän yli puolet oli valmis ottamaan vastaan lapsen tai nuoren muusta etnisestä ryhmästä.

Kysyttäessä norjalaisilta kiinnostusta toimia kasvatusperheenä lapselle, joka joutuu sijoitustarpeeseen omassa suvussa tai lähiverkostossa, ilmoitti seitsemän kymmenestä eli 69%:a valmiutensa ilmoittautua kasvatusperheeksi. Samassa tutkimuksessa kysyttiin 1200 kasvatusvanhemmalta, jotka 18 viimeisen kuukauden aikana olivat suorittaneet Pride- kurssin, motiivia kurssin suorittamiseen. Syynä koulutukseen osallistumiseen oli 70%:lla toive, että se antaisi valmiuksia auttaa ja tukea vaikeassa tilanteessa olevaa lasta tai nuorta. Tutkimukseen osallistuneista 1% oli itse ollut kasvatuslapsena ja 6%:a kasvatussisaruksena. Puolet perheistä miettii kasvatusperheeksi ryhtymistä yli vuoden ennen kuin otti yhteyttä viranomaisiin. Useimmiten ajatus kasvatusvanhemmuudesta lähtee perheen naispuoliselta (62%) perheenjäseneltä. Kahdeksan kymmenestä sanoo Pride-kurssilla olleen paljon tai erittäin paljon merkitystä kasvatusvanhemmaksi rekisteröitymiseen.

Kasvatusvanhempien ikähajonta tutkimukseen osallistuneista

Alder	Andel i % N=400
25 – 29 år	5
30 – 34 år	18
35 – 39 år	27
40 – 44 år	23
45 – 49 år	15
50 – 54 år	9
55 – 62 år	3

Norja satsaa kasvatusperheiden valmiuksien vahvistamiseen kehittämistyössään

Kasvatustalset ovat monella tapaa haavoittuvainen lapsiryhmä ja kasvatusvanhemmat raportoivatkin usein merkittävässä määrin esiin tulevista käyttäytymisongelmista. Se, miten spesifiä kasvatusvanhempien kouluttaminen ongelmien ehkäisemiseksi on, vaihtelee kunnittain. Norjassa juuri ilmestyneen tutkimuksen (Jakobsen & Solholm 2009) johtopäätöksenä on, että sijaisvanhemmat joilla on tai jotka vastaanottavat käyttäytymisongelmista sijoituslapsia, joilla on käyttäytymisongelmia, on tarve saada erityistä ja **valmiuksiin orientoivaa koulutusta**, jonka avulla he voivat käsitellä tätä problematiikkaa.

Vanhempien valmiuksien vahvistaminen sekä teoreettiselta perustalta että käytännöstä nousevana tarpeena, tulee vastatuksi käyttäytymisongelmien käsittelymenetelmällä, PMTO-ohjelmalla, joka on alan yksi tunnetuimmista ja käytetyimmistä menetelmistä. PMTO-ohjelman perusmateriaalin ohelle kehitettiin kurssipaketti kasvatusvanhemmille. PMTO-kurssi kasvatusvanhemmille koostuu yhdeksästä kurssipäivästä 3-4 kuukauden periodilla. Kurssi strukturoitiin yhteisen opetuksen ympärille (lyhyet alustukset, dialogi ja mallintaminen demonstraatio roolileikeillä) pienryhmäharjoituksilla (roolileikki ja palaute) ja kotitehtävillä (käytännön harjoittelu).

Arviointi PMTO-kurssin vaikuttavuudesta toteutettiin satunnaistettulla kontrolliryhmätutkimuksella 24 kuukauden aikana neljänä eri tiedonkeruujaksokohtajana. Tutkimukseen osallistui 83 kasvatusperhettä.

Tutkimuksen johtopäätökset:

- PMTO-kurssilla oli vaikutusta kasvatuslapsiin, joilla oli korkea riski käyttäytymisongelmiin. Tässä ryhmässä on selkeä näyttö käyttäytymisongelmien vähenemisestä, lisääntyneet sosiaaliset valmiudet ja parempi sopeutuminen kasvatusperheeseen
- Vaikutus on todettavissa ajan kuluessakin, mutta se heikkenee 1.vuoden jälkeen
- Kasvatusvanhemmat joiden lapsilla on korkea riski käyttäytymisongelmiin hyötyvät eniten kurssista
- Lisäksi PMTO-kurssien vaikutus vähäisen käyttäytymisongelmien riskin kasvatuslapsiin pitää tutkia
- PMTO-kurssin käyttäjäarvio on erittäin hyvä; yksikään osallistuneista ei tuonut esille negatiivisia seurauksia kurssin kulusta, struktuurista tai sisällöstä
- Seurantakokouksia ja/tai ohjausryhmiä, joissa lähtökohtana PMTO-kurssi, tarvitaan lisää, samoin niiden arviointia
- Kurssin implementointi edellyttää alueellista sitoutumista, kohderyhmän rekrytoinnin ja kurssin toteuttamisen optimalisoimiseksi

Olemassaoleva, sekä kansallinen ja kansainvälinen tutkimus PMTO-menetelmästä on suhteellisen kattavaa ja tukee tehdyn selvityksen tuloksia. PMTO:lla on parempi vaikuttavuus käyttäytymisongelmista kärsivien lasten auttamiseen kuin tavallisilla menetelmillä eli menetelmän terveys- ja hyvinvointihyödyt ovat selkeitä. Norjan läänin- ja kansallisen tason lastensuojeluviranomaisten arvioitavaksi jää, onko tutkimustulosten perusteella kustannustehokasta tarjota PMTO-kursseja kasvatusvanhemmille, joilla on käyttäytymisongelmaisia lapsia. Lisäksi on otettava kantaa siihen, miten menetelmää edelleen kehitetään ja kokeillaan, jotta yhä useampi kasvatusperhe ja –lapsi saisi apua ja tukea. Sijaisvanhempien vanhemmuuden tukeminen on välttämätöntä sekä lapsen edun että vanhempien jaksamisen takia. Turvallisuus, hyvät ja lämpimät suhteet sijaisvanhempiin on onnistuessaan lapselle suojaava tekijä, jonka vaikutukset ulottuvat koko myöhempään elämänsäkuun.

Erityisen tärkeää sijaisvanhempien tukemisen vahvistaminen on saatujen tutkimustulosten valossa, jotka osoittavat lastensuojeluasiakkuutteen liittyvien riskitekijöiden vaikutukset elämänsäkuussa. Keskeisten tulosten mukaan lastensuojelun asiakkuus indikoi huonompia elinolosuhteita verrattuna koko väestöön; heillä on usein muuta väestöä heikompaa koulutusta, pienemmät tulot, työttömyyttä ja riippuvuutta toimeentulotuesta. Selittävänä tekijänä on lastensuojeluasiakkaiden hyvin huonot lähtökohdat lapsuudessa mikä tulee ilmi vanhempiä koskevassa analyysissä. Kolmasosa sijoitetuista lapsista ja nuorista sai jälkihoitoa täysi-ikäisyyden jälkeen, yleensä kasvatuskodissa ja sen tukemana. Ne, jotka saivat jälkihoitoa omaavat korkeamman koulutuksen kuin ne jotka eivät sitä saaneet. Saatujen tutkimustulosten pohjalta on lähdetty kehittämään ja lisäämään lastensuojelun jälkihoitoa (Bakketeik, Elisiv & Backe-Hansen, Elisabeth, Nova-rapport 17/08).

Norjan Barne-, ungdoms- og familjedirektoratet (Bufdir) on käynnistämässä (2009-2012) kolmivuotisen kasvatuskoteja koskevan tutkimusohjelman osana ministeriön osaamisstrategista kehittämistyötä. Tavoitteena on luoda pysyvä ja kokonaisvaltainen osaamis-perusta kasvatusperhetyön edelleen kehittämiseksi. Tulokset hyödyntävät sekä alan politiikkaohjelmien että kuntien työmenetelmien kehittämistä. Tutkimuksella haetaan osaamisen vahvistamiseksi tietoa mm. päätöksentekoprosessista, kasvatusvanhempien rekrytoinnista, kasvatuslasten ja –vanhempien yhteensovittamisesta sekä kasvatusvanhemmille suunnatuista ohjeistuksista. Lisäksi selvitetään kasvatuskoteja vahvistavia ja parempiin koulutuloksiin vaikuttavia tekijöitä sekä tutkitaan miten kasvatuskoteihin sijoitetut lapset selviytyvät pitkällä aikavälillä eri Pohjoismaissa.

Tutkimusta johtaa NOVA, joka toteuttaa selvityksen yhdessä Fafo:n ja Vestlandin lastensuojelun kehittämisskeskuksen kanssa. Lasten ja nuorten psyykkisen terveyden aluekeskus osallistuu myös tutkimuksen tekemiseen yhteistyössä Tanskan ja Ruotsin tutkijoiden kanssa. Tutkimusohjelma on myös osa ministeriön toteuttamaa lastensuojeluun liittyvän tutkimuksen laadun edistämishanketta (2009-2012), jossa yhtenä tavoitteena on luoda alan kansallinen ja kansainvälinen osaamisverkosto.

Ohjeistukset kasvatuskodeille ja –lapsille

Kasvatuskotien arjen toiminnan ja viranomaismenettelyjen selkeyttämiseksi lapsi-, nuoriso- ja perheministeriö on työstänyt ohjeet kasvatuskodeissa tapahtuvaan, lapsiin ja nuoriin kohdistuvan fyysisten ja seksuaalisten vääryyksien sekä rajatylittävän käyttäytymisen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi. Ohjeistusten tavoitteena on:

- ehkäistä lapsiin ja nuoriin kohdistuva seksuaalinen ja fyysinen hyväksikäyttö ja muu rajatylittävä käyttäytyminen kasvatuskodeissa
- kasvatuskodin tulee olla turvallinen paikka kaikille lapsille ja nuorille
- varmistaa riittävä tieto fyysisestä ja seksuaalisesta vääryydestä ja rajatylittävästä käyttäytymisestä
- varmistaa asioiden hyvä ja tarkoituksenmukainen hoitaminen fyysisen tai seksuaalisen vääryyden epäilyjen yhteydessä

Kunnan lastensuojelulla on päävastuu lapsesta tilanteesta, jossa on epäily tapahtuneesta vääryydestä. Vastuukysymys on ohjeistuksessa sidottu kuntatasolle. Ohjeistus keskittyy ehkäisyyn, asian käsittelyyn ja seurantaan sekä vastuukysymyksiin. Omat ohjeistukset on laadittu sekä kasvatusvanhemmille [http://www.bufetat.no/filestore/Bufetatno-](http://www.bufetat.no/filestore/Bufetatno-dokument/Barnevern/Rutinertjenesteniv.pdf)

[dokument/Barnevern/Rutinertjenesteniv.pdf](http://www.bufetat.no/filestore/Bufetatno-dokument/Barnevern/Rutinertjenesteniv.pdf) että kuntaviranomaisille [http://www.bufetat.no/filestore/Bufetatno-](http://www.bufetat.no/filestore/Bufetatno-dokument/Barnevern/Rutinertjenesteniv.pdf)

Samantyyppiset ohjeistukset annettiin lastensuojelulaitoksille 7/2007. Lisäksi Norjassa on Lasten- ja Tasa-arvoministeriön toimesta työstetty Strategia lapseen kohdistuvan fyysisen ja seksuaalisen vääryyden ehkäisemiseksi. [http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Vold mot barn/Strategi_mot_seksuelle_og_fysiske_](http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Vold+mot+barn/Strategi_mot_seksuelle_og_fysiske_overgrep_mot+barn) [overgrep_mot barn](http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Vold+mot+barn/Strategi_mot_seksuelle_og_fysiske_overgrep_mot+barn) [Strategiplanen mot fysiske og seksuelle overgrep mot barn](http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Vold+mot+barn/Strategi_mot_seksuelle_og_fysiske_overgrep_mot+barn).

Lisäksi ministeriö on julkaissut esitteet kasvatuslapsen oikeuksista. Lapsille tarkoitettu tiedotusmateriaali on kohdennettu 0-12v ja 13-18v. Esitteessä kerrotaan lapsen kehitystaso huomioiden kasvatusperheen tarkoituksesta, tavoitteista, lapsen oikeuksista perheen arjessa sekä selvitetään viranomaiskäytännöt selkokielellä. Esite <http://www.fosterhjem.no/Aktuelt/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=920>.

Esitteen suunnitteluun on osallistunut valtakunnallinen lastensuojelulasten järjestö, joka on lastensuojelussa asiakkaana olleiden tai olevien nuorten intressi- ja jäsenorganisaatio. Järjestön tavoitteena on tiedottaa ja lisätä ymmärrystä lastensuojelulasten oikeuksista, kehittää lastensuojelua ja edistää yhteiskunnassa myönteistä suhtautumista lastensuojelupalvelujen käyttämiseen <http://www.lnu.no/pages/organisasjonsside.aspx?nr=181&org=lfb>.

- Barnevernsklienter I Norge 1990-2005 – en longitudinell studie, Kristofersen Lars B, Clause, Sten-Erik, NOVA-rapport 3/2008 <http://www.nova.no/index.gan?id=16787&subid=0>

- Forskningskunnskap om ettervern, Bakketeik, Elisiv & Backe-Hansen, Elisabeth, Nova-rapport 17/08

Lisätietoja Marjo Hannu-Jama Nordens Velfärdscenter, marjo.hannu-jama@nordicwelfare.org